

PROSVETNIDELO

A. SPADINI: SLIKARJEVA DECA.

KRATEK ORIS ITALIJANSKEGA SLIKARSTVA.

ARDENGO SOFFICI.

Velika slikarska tradicija v Italiji je bila pretrgana koncem XVIII. stol.: Giovanni Battista Tiepolo, Guardi, Canaletto in še par drugih, bolj bogatih na navdušenju kakor na globokosti duha, so bili njeni poslednji borec. Prvenstvo, ki smo ga imeli v ti umetnosti skozi pet stol., je prevzela Francija, ki je potem, ko je prejela prstane zveze s slikarsko umetnostjo v Watteauju, Lancretu, Chardinu in Fragonardu, ravno v zadnjih letih XVIII. in prvih XIX. stoletja započela ono dobo izvirnonarodne umetnosti, ki sije iz nje obnovljeno življenje, polno ponosa in okusa in ki je bila zaključena prav v zadnjem času. Priznati moramo, da se je, ako pustimo ob strani kot posamezen pojav jakega španskega slikarja Goya, prava tradicija evropske umetnosti, ki je ugasnila v Italiji z omenjenimi umetniki, logično nadaljevala v delih francoskih slikarjev, kakor so od Proudhona počenši David, Géricault, Delacroix, Ingres in na to Millet, Courbet, Daumier, Corot, Manet, impresionisti, Degas, Cézanne in Renoir; s temi pa je ugasnila in se umaknila strujam različnega značaja, ki je v nje pronicala mednarodna estetika, polna neskladnosti, vedno

manj neposredna, in njihova zmešnjava in nasprotja živé še v naših dneh.

Ko je zatonila doba nadvlade našega slikarstva, so bili le redki in brez jačjega pomena v Italiji umetniki ali umetniške skupine, ki bi bili, četudi le skokoma, vsaj poskusili osvojiti nazaj stari ugled. Slikarji kot Appiani ali Hayez n. pr. so predstavljali bolj zadnje dejanje akademizma kakor udeleževanje avtohtonega sloga; lombarška šola, ki so ji dali ime »della scapigliatura«, na katere čelu so bili Tranquillo Cremona, Ranzoni in Conconi, je predstavljala samo kompromis med odmevom preteklosti in francoskimi novotarijami; brez predsodkov lahko sodimo tudi poskuse (ki so vseeno hvalevredni) Piemontčana Fontanesija in neapolitanske šole z Dominikom Morellijem na čelu. Vseeno pa se marsikaka močna osebnost odbija na temnem ozadju narodne umetniške slike: kak Gola, Cabianca in Induno v Lombardiji, kak Michetti, Toma ali Filippo Palizzi v Neapolju, kak Costa v Rimu poleg zgoraj imenovanih, so slikarji nevsakdanje vrednosti in v vsakem izmed njih, posebno pa v najjačjem med njimi, v Antoniju Manciniju, odseva nekaj one prastare rodne genialnosti, ki je posebnost naše rase. Toda vsi ti so kakor nagli bliski, brez zveze, in nepremišljeno bi bilo govoriti o kakem organskem razvoju našega slikarstva v njihovem času.

Bolj pomembno je bilo v tem oziru slikarsko gibanje, ki se je izvršilo pred kakimi petdesetimi leti v Firenzi in ki so mu dali ime »macchiaioli«, zato ker so njegovi prvoboritelji, prevzeti sintetizma, postavili proti izlzanosti in analitičnim pedanterijam akademičnega profesorstva, ki je takrat triumfiralo v Toskani in več ali manj v Italiji in Evropi sploh, slikarsko izdelavo v širokih lisah (macchia). Vodje te intenzivne estetične obnove v svrhu ozdravljenja domačega slikarstva pótém realističnega duha starih mojstrov svojega rodu so bili Giovanni Boldini (ki je končal pozneje podobno Neapolitancu De Nittisu v pariškem mondanizmu), Silvestro Lega, Giovanni Fattori in Telemaco Signorini ter par drugih manj pomembnih.

Res je, da je ta poslednji, teoretik in prvoboritelj novega slikarskega jezika, ko se je vrnil iz Pariza, kjer si je pridobil prijateljstvo Maneta, Degasa itd., razvil svoj apostolat s pomočjo naukov, povzetih iz izkušenj svojih tovarišev onstran Alp, toda to pot je šlo samo za zakonito prilagoditev pogumnih metod in splošnih načel, nedotaknjen pa je ostal značaj rodne genialnosti in način porabe na podlagi lastnega občutja po pobudi drugačne realnosti, ki je bila ona, vzeta iz